

KOFIH
한국국제보건의료재단

giz

Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

germaniya
hamkorligi
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ МЕДИЦИНЫ

МЕЖДУНАРОДНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ

ZAMONAVIY TIBBIYOTNING DOLZARB MUAMMOLARI

YOSH OLIMLAR XALQARO ANJUMANI

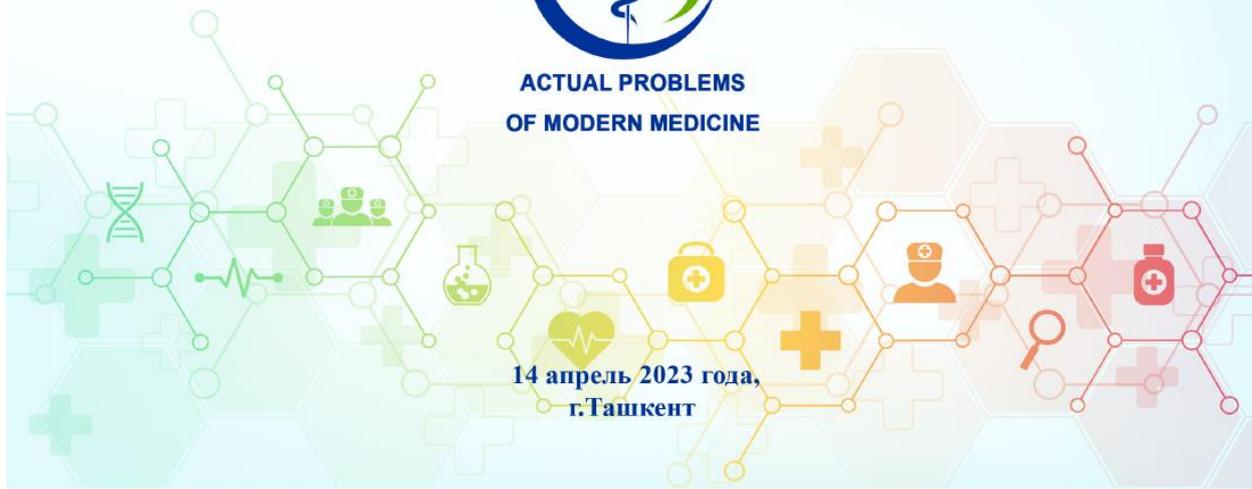
ACTUAL PROBLEMS OF MODERN MEDICINE

INTERNATIONAL CONFERENCE OF YOUNG SCIENTISTS

ACTUAL PROBLEMS
OF MODERN MEDICINE

14 апрель 2023 года,
г.Ташкент

EDITORIAL BOARD

Editor in chief
Rector of TMA prof. A.K. Shadmanov

Deputy Chief Editor

associate prof. Z.A.Muminova

Responsible secretary

associate prof. D.G'.Abdullaeva

EDITORIAL TEAM

ass. Sh.K.Muftaydinova
associate prof. I.R.Urazaliyeva
prof. D.A. Nabieva
prof. U.S. Xasanov
prof. F.I.Salomova
associate prof. M.I.Bazarbayev
associate prof. A.A.Usmanxodjayeva
associate prof. O.N.Visogortseva
ass. D.I. Sayfullayeva
ass. M.R.Mirsagatova

TECHNICAL SUPPORT TEAM

D.R.Abduakhatovna
J.D.Kamilov
M.M.Kiyomova
A.N.Yuldashev
Kx.Sh.Rakhimova

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Главный редактор
Ректор ТМА проф. А.К. Шадманов

Заместитель главного редактора

доц. З.А.Муминова

Ответственный секретарь

доц. Д.Г.Абдуллаева

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИ

асс. Ш.К.Муфтайдинова
доц. И.Р.Уразалиева
проф. Д.А.Набиева
проф. У.С.Хасанов
проф. Ф.И.Саломова
доц. М.И.Базарбаев
доц. А.А.Усманходжаева
доц. О.Н.Высогорцева
асс. Д.И.Сайфуллаева
асс. М.Р.Мирсагатова

ЧЛЕНЫ ТЕХНИЧЕСКОЙ ПОДДЕРЖКИ

Д.Р.Абдурахатовна
Ж.Д.Камилов
М.М.Киёмова
А.Н.Юлдашев
Х.Ш.Рахимова

<i>Xasanova K.M., Ibodullaev Z.R., Maxkamova N.U. YURAK ISHEMIK KASALLIGIDA UYQU DAGI OBSTRUKTIV APNOE TSINDROMI SKRINING DIAGNOSTIKASI</i>	142
<i>Zokirov N.K., Rakhimova R.A., Shukurov B.I. CLINICAL VALUE OF ECHOCARDIOGRAPHY EVALUATION TRICUSPID ANNULUS PLANE SYSTOLIC EXCURSION IN RIGHT VENTRICULAR OUTFLOW TRACT OBSTRUCTION ASSOCIATED CONGENITAL HEART DEFECTS</i>	143
III. PROFILAKTIK TIBBIYOTNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	144
<i>Азизова Ф. Л., Адилова З. У. БОЛАЛАР САЛОМАТЛИГИГА ТАЪСИР ЭТУВЧИ ИЖТИМОЙИ-ГИГИЕНИК ОМИЛЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ</i>	144
<i>Ахмадалиева Н.О., Муратбаева А.П. ИЗУЧЕНИЕ И ОЦЕНКА ОБРАЗА ЖИЗНИ ВРАЧЕЙ-ИНФЕКЦИОНИСТОВ</i>	144
<i>Абдуллаева Д.Г. СЕНСИБИЛИЗАЦИЯ К ПИЩЕВЫМ АЛЛЕРГЕНАМ У ДЕТЕЙ В УСЛОВИЯХ ЖАРКОГО КЛИМАТА</i>	146
<i>Адилова З.У. РОЛЬ МЕДСЕСТЕР В ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ</i>	148
<i>Абдуллаева Д.Г., Янгибаев А., Абдуллаева Д.Т. ТРАНСЖИРЫ</i>	148
<i>Азизова Ф.Л., Эрматов Н.Ж., Бурибоев Э.М. ТАМАКИ САНОАТИДА САЛБИЙ ОМИЛЛАРИНИНГ ИШЧИЛАР САЛОМАТЛИГИГА ТАЪСИРИ</i>	149
<i>Атамуратова А.С. ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛИ ТУРЛИ ТИПДА БЎЛГАН МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ТАШКИЛОТИ ТАРБИЯЛАНУВЧИЛАРИНИНГ ЖИСМОНИЙ РИВОЖЛАНИШ КЎРСАТКИЧЛАРИНИ ҚИЁСИЙ БАҲОЛАШ</i>	150
<i>Даулетбаев А.Д., Абдуллаев А.О., Абдуллаева Д.Г. ОВҚАТ АЛЛЕРГИЯСИ ПРОФИЛАКТИКАСИГА ЗАМОНАВИЙ ЁНДАШУВ</i>	151
<i>Дилмуродова О., Мирсагатова М.Р. ГИГИЕНИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ ПРИ ПОСТАНОВКЕ ДИАГНОЗА ПРОФЗАБОЛЕВАНИЯ ПНЕВМОКОНИОЗА</i>	153
<i>Исраилова Г.М. ПРИМЕНЕНИЕ СИСТЕМЫ НАССР НА ПРАКТИКЕ</i>	154
<i>Икромова Н.И. СЕМИРИШНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШГА ЗАМОНАВИЙ ҚАРАШЛАР</i>	156
<i>Икромова Н.И., Абдуллаева Д.Г. ФАКТОРЫ РИСКА МЕТАБОЛИЧЕСКОГО СИНДРОМА</i>	157
<i>Ильсоева А.Ж. ОЦЕНИТЬ ФИЗИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ 4-Х ЛЕТНИХ ДОШКОЛЬНИКОВ, ВОСПИТЫВАЮЩИХСЯ В ДОШКОЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ МОДУЛЬНОГО И ТРАДИЦИОННОГО ТИПА</i>	158
<i>Камилов Ж.Д., Абдуллаева Д.Г. ОСОБЕННОСТИ ПИЩЕВОЙ АЛЛЕРГИИ НА АРАХИС</i>	159
<i>Маматкулов Б.М., Тураев Б.Ш. ПРОБЛЕМЫ МУЖСКОГО БЕСПЛОДИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ</i>	160
<i>Назарова Ё. Х., Марупова М.А. ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ АЙРИМ ХУДУДЛАРИДА АТРОФ МУҲИТНИНГ ПЕСТИЦИДЛАР БИЛАН ИФЛОСЛАНИШИ ВА ЖАМОАТ САЛОМАТЛИГИГА ТАЪСИРИ</i>	160
<i>Носиров Ж. М., Шарипова С. А. ИЗУЧЕНИЕ МЕДИЦИНСКОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ И ЗОЖ</i>	162
<i>Ортиқов Б.Б., Турובה Ш.Ш., Жонсаидова Х.Т., Бахтиёрова Г.Р. COVID-19 БИЛАН ХАСТАЛАНГАН БЕМОРАР РАЦИОНИДАГИ ВИТАМИНЛАРНИНГ ТАҲЛИЛИ</i>	163
<i>Рахматуллаева М.К. ЗДОРОВЬЕ ДЕТЕЙ ПЕРВОГО ГОДА ЖИЗНИ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ УСЛОВИЙ И ОБРАЗА ЖИЗНИ СЕМЬИ</i>	164
<i>Тиллаева Ш.О. ОЦЕНКА ФАКТИЧЕСКОГО ПИТАНИЯ ДЕТЕЙ В ВОЗРАСТЕ ОТ 10 ДО 17 ЛЕТ</i>	165
<i>Хакбердиев Х.Р., Туляганова Ш.Р., Цой В.А., Абдуллаева Д.Г. ПИЩЕВАЯ АЛЛЕРГИЯ НА КУНЖУТ</i>	166
<i>Тўхтаева Д.М., Убайдуллаева С.А. ҚАНДЛИ ДИАБЕТ БИЛАН КАСАЛЛАНГАН БОЛАЛАР ВА ЎСМИРЛАРНИ ПАРВАРИШЛАШДА ОИЛА ХАМШИРАСИНИ ВАЗИФАЛАРИ</i>	167

<i>Маматкулов Б., Уразалиева И.Р. ВНЕДРЕНИЕ ЭЛЕКТРОННОЙ ПЛАТФОРМЫ В ПЕРВЧНОЕ ЗВЕНО ПРИ ОКАЗАНИИ МЕДСЕСТРИНСКОЙ (ПАТРОНАЖНОЙ) ПОМОЩИ НАСЕЛЕНИЮ</i>	168
<i>Урманова Л. Ж., Шеркузиева Г.Ф., Саломова Ф.И., Искандаров А.Б. СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПИТЬЕВОЙ ВОДЫ</i>	169
<i>Файзуллаева К.Р. ГЕНДЕРНЫЕ РАЗЛИЧИЯ ПИЩЕВОГО ПОВЕДЕНИЯ ПАЦИЕНТОВ С ПАРАНОИДНОЙ ШИЗОФРЕНИЕЙ</i>	170
<i>Шайхова Г.И., Абдуллаева Д.Г., Асрорзода З.У. ПРОБЛЕМА КОМОРБИДНОГО ФОНА ПРИ ОЖИРЕНИИ У ДЕТЕЙ</i>	171
<i>Қутлиев Ж., Шоназаров А., Хушвактов А., Рустамов А., Турақулов А., Сирожиддинов З. ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРНИНГ СОҒЛОМ ОВҚАТЛАНИШИНИНГ ГИГИЕНИК ТАҲЛИЛИ</i>	172
<i>Қутлиев Ж., Қутлиев Х., Хушвактов А., Турақулов А., Сирожиддинов З., Абдуллаева Х. ҲАРБИЙ ТИББИЁТ ХОДИМЛАРИ ОРАСИДА ТАМАКИ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ЧЕКИШ КЎРСАТКИЧЛАРИНИНГ ГИГИЕНИК ТАҲЛИЛИ</i>	173
<i>Abdumannonova N.Z., Tursunova Z.A., Bryanseva Y.V. EPIDEMIOLOGY AND PROPHYLAXIS OF MENINGOCOCCAL INFECTION IN UZBEKISTAN</i>	174
<i>Iskandarova G.T., Abdullaev M.A. TO THE QUESTION OF PREVENTION OF OCCUPATIONAL ALLERGY IN MEDICAL WORKERS</i>	175
<i>Kamilova A.Sh., Dilmurodova O. B. BOLALARDA UCHRAYDIGAN GELMINTOZLAR VA ULARNING PROFILAKTIKASI</i>	176
<i>Nematov A.A. SYMPTOMATIC CHARACTERISTICS OF PATIENTS WHO DIED OF COVID-19</i>	177
<i>Qutliyev J., Xushvaktov A., To'Rakulov E., Rustamov A., Turaqulov A., Sirojiddinov Z. HARBIY XIZMATCHILAR ORASIDA TEZ TAYYOR BO'LUVCHI FAST-FOOD OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI ISTE'MOLINING GIGIYENIK TAHLILI</i>	177
<i>Salomova F.I., Hakimova D.S., Ashurboyev F.A. KARANTIN DAVRIDA O'SMIRLARNING NOTABIY TANA VAZNINING ORTISHI VA UNING ASOSIY ETIOLOGIK OMILLARI</i>	178
<i>Samiyeva S., X.Y. ZAMONAVIY TIBBIYOTNING DOLZARB MAVZULARI</i>	179
<i>Sherqo'ziyeva G.F., Egamberdiyeva Z.Z., Boysariyeva M.R., M.N.Baxriddinova, O.R.O'ralova AHOLINING ICHIMLIK SUVI TA'MINOTINI ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA ULARNI YECHISH YO'LLARI</i>	180
<i>Teshaev N.B., Rakhimov A.F., Karimov E.T. AIR MEDICAL EVACUATION IN LOCAL CONFLICTS OF THE LAST DECADES</i>	181
<i>Ulug'bekova G.J., Adhamov Sh.A. PROFILAKTIK TIBBIYOTDA ANTROPOMETRIYA: 7-12 YOSH TOIFASIDAGI BOLALARDA BOSHNING GORIZONTAL AYLANASI O'SISH DINAMIKASINING TAHLILI</i>	182
<i>Umarova U.M., Rasulova Z.D., Shayxova U.R., Mamedova G.B. ALIMENTAR SEMIZLIK MAVJUD SHAXSLARNING JISMONIY TAYYORLIGI VA YURAK QON-TOMIR TIZIMINING MOSLASHUVCHANLIK QOBILIYATINI BAHOLASH</i>	183
<i>Umarova U.M., Soliyev Z., Rasulova Z.D., Shayxova U.R., Valijanov Z.I., Qurbonova G.A., Muxamadiyeva D.K., Nuritdinova M.J. AMBULTATOR-POLIKLINIKA MUASSASALARI AMALIYOTIDA YURAK QON-TOMIR KASALLIKLARI XAVF OMILLARINING TAHLILI</i>	184
<i>Tolmasov R.T. PALMA YOG'I BILAN OZIQLANISHDA ME'DA DEVORLARINING POSTNATAL ONTOGENEZ DAVRIDAGI MORFOLOGIK O'ZGARISHLARI</i>	184
<i>Xabibullayev S.M., Rustamov M.F.O., Xoldarova R.X. SHAKAR O'RNINI BOSUVCHI NATRIY SIKLOMATNING JIGAR TO'QIMASIDA UGLEVOD ALMASHINUVIGA TA'SIRI</i>	185
<i>Yusupova M.M., Soliyev A. KORONAVIRUS INFEKTSIYASIDAN KEYIN BIRLAMCHI MIYOKARDIT VA UNING PROFLAKTIKASI</i>	186

ga shuningdek, ilmiy amaliy (harbiy tibbiyot, kosmik tibbiyot, sport tibbiyoti, sud tibbiyoti va boshqalar)ga bevosita taalluqlidir.

Zamonaviy tibbiyot haqida soʻz ochishdan avval, ushbu zamonaviy tibbiyotning tarixiga nazar tashlasak. Zamonaviy tibbiyotning kelib chiqishi taraqqiyot bosqichi koʻhna tarixning turli davrlaridagi dunyoqarashlarni oʻz ichiga oladi. Maʼlumki turli kasalliklar, ularni davolash va oldini olish haqidagi bilimlar asosi qadimdan kishilarning tajriba va kuzatishlariga bogʻliq boʻlgan. Biz hozirgi kunda ham qadimdan bizga maʼlum boʻlgan davo usullari va dori vositalaridan foydalanamiz. Hattoki Gippokrat, Galen, Ibn Sino kabi mashhur hakimlarning yirik asarlari hozirda ham tibbiyot sohasidagi asosiy qoʻllanmalar sirasiga kiradi.

Biz 21-asr tibbiyotiga nazar solar ekanmiz, juda ham katta yutuqlarga erishganimizni koʻrishimiz mumkin. Shu bilan birga juda koʻp bizga nomaʼlum kasalliklarni koʻpayotganligi ham hech kimga sir emas.

Hozirgi davrda aynan insonlarning eʼtiborsizligi har qanday kasalliklardan ham koʻpaygan. Bu holat esa kasalliklarni kelib chiqishini profilaktikasini sustlashishiga va kasalliklarni tez tarqalishiga sabab boʻlmoqda. Hozirda onkologik, neyrolgik, yuqumli va yurak qon-tomir kasalliklari bilan ogʻrigan bemorlar soni kundan kunga ortib bormoqda. Jahon sogʻliqni saqlash tashkiloti maʼlumotlariga koʻra barcha oʻlim holatlarining 56 foizi yurak qon-tomir tizimi kasalliklari oqibatida kelib chiqadi. Davlat statistika qoʻmitasi xabarlariga koʻra Oʻzbekiston Respublikasida ushbu koʻrsatkich 62.1 foizni tashkil etmoqda.

Mavzuning dolzarbligi: XXI asr tibbiyotining dolzarb mavzularidan yana biri shuki, aynan davlatimiz miqiyosida oladigan boʻlsak, kadrlar yetishmovchiligi va kadrlar tayyorlash masalasi muhim oʻrin tutadi. Tibbiy ehtiyojdan kelib chiqib yangi-yangi mutahassisliklar ochishga, ayniqsa ehtiyoj yuqori boʻlgan yoʻnalishlarda kadrlar tayyorlash muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonda albatta xorijiy tajribasini hisobga olgan va puxta oʻrganilgan holda oʻquv rejasi va dasturlarni koʻrib chiqishimiz, davr talabiga qarab takomillashtirishimiz lozim. Ushbu oʻquv dasturlarini asosan amaliyotda tadbiiq qilishimiz muhim va keraklidir.

Albatta kasalliklarni davolash muhim ahamiyat kasb etadi. Ammo, kasalliklarni profilaktikasiga ahamiyat qaratish muhimroqdir. Biz aholi oʻrtasida sogʻliqni saqlash va kasalliklarni oldini olish chora tadbirlariga eʼtiborni kuchaytirsak, aholini yashash tarzini oʻzgartirishga va sogʻlom turmush tarzi bilan taʼminlashga hissa qoʻshishgan boʻlamiz.

Jarrohlik sohasi hozirda rivojlanayotgan va katta eʼtibor qaratilgan sohadir. Oʻzbekistonda xirurgiyaning shakllanishi 1920-yilda Turkiston tibbiyot universitetining qoshida xirurgiya kafedrasini tashkil etilishi bilan bogʻliq.

Hozirgi ilm-fan va texnikaning rivojlanishi, yangi tadqiqot va davolash usullarini ishlab chiqish va tadbiiq etish (endoskopiya, ultratovush, kompyuter tomografiyasi, yadromagnit rezonansli tomografiya, lazer nurlari, laparoskopiya va boshqalar) xirurgiyaning yanada rivojlanishiga olib keldi.

AHOLINING ICHIMLIK SUVI TAʼMINOTINI ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA ULARNI YECHISH YOʻLLARI

Sherqoʻziyeva G.F., Egamberdiyeva Z.Z., Boysariyeva M.R., M.N.Baxriddinova, O.R.Oʻralova

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Ishning dolzarbligi: Soʻnggi vaqtlarda toza ichimlik suvi atrof muhitni antropogen ifloslanishi, shuningdek global iqtisodiy krizis natijasida kuchayib boruvchi insoniyatning rivojlanishida geoeologik limitlovchi omilga aylanib bormoqda. Keyingi yillarda mamlakatimizda suvdan oqilona foydalanish, uning sifati va xavfsizligini taʼminlash, shuningdek, suv isteʼmolini hisobga olishning zamonaviy innovatsion tizimlarini joriy etish boʻyicha kompleks chora-tadbirlar qoʻllanilgan holda suvdan foydalanish, shu jumladan suv taʼminoti va yer osti suv manbalaridan samarali foydalanish sohasida izchil islohotlar

amalg oshirilmogda. Biroq, global iqlim o'zgarishi tufayli respublikada quruq fasllarning davomiyligi oshib bormogda, tog'larda qor zaxiralari maydoni kamaymogda, kamsuvlik takrorlanishi tobora ko'paymogda, bu esa o'z navbatida suv tanqisligi kelib chiqish xavfining oshishiga olib keladi. Global darajada, eng kamida 1,8 milliard kishi fekal moddalar bilan ifloslangan ichimlik suv manbalaridan foydalanmogda. Ifloslangan suv diareya, vabo, dizenteriya, ich terlama va poliomiyelit kabi kasalliklar qo'zg'atuvchilarini tashuvchi omil bo'lishi mumkin. Hisob-kitoblarga ko'ra, ifloslangan ichimlik suvi har yili 500 000 dan ortiq o'lim holatlariga sababchidir. 2025 yilga borib, dunyoning yarim aholisi suv tanqisligi mavjud bo'lgan joylarda yashaydi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev 19 sentabr kuni BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasida nutqidan Markaziy Osiyoda xavfsizlik va barqarorlikni ta'minlash bilan bog'liq muammolar to'g'risida so'z yuritar ekanmiz, mintaqaning umumiy suv zaxiralaridan oqilona foydalanish kabi muhim masalani chetlab o'tolmaymiz deb ko'rsatib o'tdilar. Shu bilan birga respublikamiz BMT tomonidan Orol fojiasidan jabr ko'rgan aholiga amaliy yordam ko'rsatish bo'yicha shu yil qabul qilingan maxsus dastur to'liq amalga oshirilishi tarafdorligimiz ko'rsatib o'tildi.

Materiallar va qo'llanilgan usullari: Biz mavzuning dolzarbligidan kelib chiqib aholi suv ta'minotini ekologo-gigiyenik baholash natijalari asosida aholining salomatligini saqlash va mustaxkamlashga qaratilgan sog'lomlashtirish profilaktik chora-tadbirlar ishlab chiqishni maqsad qilib oldik va bunda quyidagi tadqiqot usullaridan foydalandik: sanitar-tavsifiy, so'rovnoma (anketa) va statistik.

Tekshirish natijalari: Kuzatuv mintaqasidagi aholining vodoprovod suvidan foydalanuvchilari quyidagicha: Tapa-4725, Mushkent-1922, Qoziyoqli—3719 va Salovat MFY-3922 tasi foydalaniladi. Quduq suvidan esa Yangi ariq MFY aholisining -1151, Olti o'g'il-560, Umid-407, No'g'oy-803 va Ipak yo'li MFY aholisining -349 tasi, to'liq tashib keltiriladigan suvdan esa Bolg'ali MFYning 4180 tasi, Mangit - 3654, Sarbozor-3991, Oq oltin - 4606 va Xo'jaqo'rg'on MFYning 4272 ta aholisi foydalanadi.

Хулоса: Olingan natijalardan quyidagilarni xulosa qilish mumkin kuzatuv mintaqasidagi aholi asosan maxalliy suv ta'minotidan foydalaniladi. Ichimlik suv ta'minoti tizimidagi suvning sifat ko'rsatkichlari qisman gigiyenik talablarga mos kelmagan ayniqsa 2020 yilda yuqori natijalarni ko'rsatdi. Buning uchun profilaktik chora tadbirlarni ishlab chiqish, xususan aholini to'liq markazlashtirilgan xo'jalik ichimlik suvi bilan ta'minlashga erishish. vodoprovod tarmog'i qurilmalarini ikkilamchi ifloslanishdan muhofaza qilish va aholi o'rtasida sanitariya targ'ibot ishlarini olib borish maqsadga muvofiq xisoblanadi.

AIR MEDICAL EVACUATION IN LOCAL CONFLICTS OF THE LAST DECADES

Teshaev N.B., Rakhimov A.F., Karimov E.T.

Military Medical Academy of the Armed Forces

Introduction: The experience of armed conflicts of recent decades in the world shows that the use of air transport is of great importance in saving the lives of the seriously wounded and injured, will allow them to be evacuated to the stage of specialized medical care at an earlier date, thereby reducing various complications and deaths.

Aim: to study the results of aeromedical evacuation of the seriously wounded and victims in local conflicts in recent decades.

Materials and methods: we studied the results of aeromedical evacuation of the wounded and victims in local conflicts of recent decades: in the North Caucasus (1999-2002), Iraq and Afghanistan (1991-2011).

Results: In 1999-2002 in the North Caucasus, the most important component of success was the widespread use of air transport for the evacuation of the wounded and sick and, as a result, a reduction in the number of stages of medical evacuation. In general,